

Med Ahmed Berhan, Sharmarke Elmi, Binyam Haile, Segen Tesfai

kulturhusetstadsteatern.se/husby

UPPLOPPET

AV **MURRE GONDAY**
OCH **SIMON MATIWOS**

EN NYSKRIVEN PJÄS
OM EN FAMILJ MITT I
HUSBYKRAVALLERNAS
CENTRUM

KULTURHUSET
stadsteatern

Upploppet – pedagogiskt material

Av Amat Levin

Upploppet är en fiktiv berättelse som utspelar sig i Husby under och omkring de historiska händelserna i maj 2013, men berättelsen rymmer många fler frågor än själva upploppet. Den handlar om familj och syskonskap, språk och tillhörighet, klass och arbete, politiskt engagemang, fördomar, medier, polis och om vad som händer när människor upplever att de inte blir lyssnade på.

Den här handledningen består därför av flera fristående teman samt förslag på både diskussionsfrågor och övningar som ni kan jobba med efter föreställningen. Tanken är inte att ni ska gå igenom allt utan att ni väljer de samtalsämnen och övningar som passar bäst för just era förutsättningar.

Tre hållpunkter för samtalen

1. Skilj mellan att förstå och att försvara

Att undersöka varför någon handlar på ett visst sätt betyder inte att handlingen behöver accepteras.

2. Skilj mellan fakta och perspektiv

Något som Henok, Kibbe, en polis eller en aktivist säger behöver inte vara sant bara för att det sägs med övertygelse.

3. Ingen elev behöver representera en grupp

En elev som bor i ett visst område eller har en viss bakgrund behöver inte svara för "orten", invandrare, polisen eller någon annan.

Första reaktioner

Föreställningen rymmer en hel del politiskt och emotionellt laddade frågor, flera som det inte finns några enkla svar på. För att undvika att eleverna omedelbart intar positioner som sedan cementeras, kan det vara bra att inleda med några enklare frågor som tar till vara på den färskva upplevelsen av att nyss ha sett pjäsen.

- Vilken scen minns du tydligast?
- Vilken karaktär relaterade du mest till?
- Vilken karaktär hade du svårast att förstå?
- Vilka känslor väckte föreställningen hos dig? Var det någon scen som gjorde dig särskilt arg, glad, ledsen eller frustrerad?
- Var det något som fick dig att skratta trots att situationen var allvarlig?
- Hur såg du på de olika karaktärerna i början jämfört med i slutet? Var det någon du började förstå på ett annat sätt?
- Vad tror du att pjäsen vill att publiken ska fundera över?

Teman

Pjäsen lyfter flera teman som kan sporra intressanta diskussioner. Nedan följer tolv stycken. Det går att enbart fokusera på ett område eller plocka fritt från flera.

Om föreställningen och skaparnas val

Upploppet bygger på verkliga historiska händelser men berättar om dem genom en fiktiv familj. En teaterföreställning berättar dessutom inte bara genom replikerna. Scenografi, skådespeleri, musik, ljus, ljud, kostym och andra konstnärliga val påverkar hur vi uppfattar både karaktärerna och berättelsen.

– Pjäsen heter *Upploppet*, men stora delar av berättelsen utspelar sig hemma hos en familj. Varför tror ni att manusförfattarna har valt den titeln? Vad handlar pjäsen egentligen mest om?

– Varför tror ni att manusförfattarna valde att berätta om Husbykravallerna genom en familj, istället för att låta själva upploppet stå i centrum? Vad kan en fiktiv familj visa som en nyhetssändning eller dokumentär kanske inte kan?

– Vem skulle ni säga är pjäsens huvudperson: Henok, Kibbe, Nigisti, Negus, familjen – eller kanske Husby självt?

– Köksbordet återkommer gång på gång. Vad betyder bordet i början av föreställningen? Förändras betydelsen under pjäsens gång?

– I en scen tänds och släcks lampan medan Negus, Kibbe och Henok turas om att sitta vid bordet med Nigisti. Vad berättar det om familjen utan att någon behöver säga det med ord?

– Dödsskjutningen visas inte direkt för publiken. Hur påverkar det upplevelsen av scenen? Hur tror ni att er bild av händelsen hade påverkats om skjutningen istället hade gestaltats på scen?

– Poliserna är under delar av föreställningen människor vi framför allt hör, snarare än ser. Hur påverkar det vår bild av polisen? Hur hade bilden kunnat förändras om enskilda poliser istället hade fått ansikten och personligheter på scenen?

– Föreställningen blandar autentiska bilder från 2013 med en fiktiv berättelse. Hur påverkar det er upplevelse av det ni ser och er uppfattning om vad som är verkligt?

- Vilket ansvar har en manusförfattare när verkliga historiska händelser används i en fiktiv berättelse?
- Manusförfattarna kritiserar medier för att välja vissa perspektiv framför andra. Men även en pjäs måste välja vilka människor och händelser som får synas. Vilka perspektiv har *Upploppet* valt att lyfta fram? Vilka får mindre plats eller saknas helt?
- *Upploppet* innehåller mycket humor trots att berättelsen handlar om allvarliga händelser. Vad fyller humorn för funktion? Hade de allvarliga scenerna blivit mer eller mindre effektiva om föreställningen inte hade varit rolig?
- Vad berättar kläder och föremål om de olika karaktärerna? Tänk exempelvis på Negus taxikläder och böteslappar, Henoks megafon, Nigistis matkassar eller Kibbes sten och bensindunk.

Hem och tillhörighet

Alla vill vi ha ett hem, men vilka värderingar lägger vi i det begreppet?

- Vad betyder egentligen "hemma" för de olika familjemedlemmarna?
- Hur har hemmet gestaltats på scen? Vilka saker i scenografin berättar något om familjens bakgrund och identitet?
- Vad tror ni att Henok menar när han säger att "Husby är vårt land"?
- På vilka sätt är Husby en plats, en gemenskap och en del av karaktärernas identitet? Kan andra platser fungera på liknande sätt?
- Hur kan en person känna stark tillhörighet till sitt område och samtidigt känna sig utanför samhället i stort?
- Vad innebär det att vara svensk? Vad innebär det att känna sig svensk? Finns det någon skillnad? Kan samma person vara svensk i en kontext och osvensk i en annan?
- Vem bestämmer om någon hör hemma? I ett land? I en stad? I ett område?
- Varför kan den lokala identiteten bli starkare när man känner sig ifrågasatt utifrån?
- Hur skulle ni beskriva familjens relation till Sverige i början jämfört med i slutet av pjäsen?
- Vad tänker ni på när ni hör ordet förort? Varifrån kommer de associationerna?

- Hur kan samma område upplevas som tryggt av människor som bor där och otryggt av människor utifrån?
- Hur kan negativa föreställningar om ett område påverka både människorna som bor där och deras relation till platsen?

Familjen

Runt middagsbordet blir det tydligt hur olika familjemedlemmarna ser på sin tillvaro. Det är värt att fundera på varför de har så olika infallsvinklar.

- Vad anser Nigisti och Negus att de har gett sina barn?
- Vad tycker sönerna att deras föräldrar inte förstår?
- Titta på hur familjemedlemmarna rör sig kring middagsbordet. När sitter de tillsammans och när lämnar de bordet? Vad berättar det om relationerna?
- Vad menar Kibbe med att de lever två liv?
- På vilka olika sätt känner föräldrarna och sönerna Sverige? Finns det erfarenheter av landet som den ena generationen har och den andra saknar?
- Vad innebär det att vara tacksam? Hur går tacksamhet över det ens föräldrar eller ett land har gett en ihop med uppfattningen att man samtidigt har rätt att ställa krav?
- Hur påverkas barnen av att bli påmind om vilka uppoffringar deras föräldrar har gjort för dem?
- När kan omsorg övergå i överbeskyddande eller kontroll? Ser ni exempel på det i familjen?
- Vilka ljusglimtar finns mitt i konflikterna? När har karaktärerna roligt tillsammans eller visar ömhet för varandra?
- Vem tar störst ansvar för att hålla ihop familjen?
- På vilka sätt förändras Nigisti under föreställningen?
- Vad tror ni det betyder att hon till slut gömmer undan sin bibel?
- Hur skiljer sig sättet familjen reagerar på Nigistis problem från hur de reagerar på Henoks, Kibbes och Negus problem?

Språk och skiftande identiteter

Manuset rör sig fritt mellan myndighetssvenska, tigrinya och ungdomarnas sociolekt. Karaktärerna pratar på olika sätt med föräldrarna, med barnen, med varandra, med vännerna, med polisen och med media. Föräldrarna behöver ibland de ungas hjälp med svenskan, samtidigt som de ungas tigrinya inte alltid motsvarar föräldrarnas förväntningar.

- Varför pratar familjemedlemmarna olika språk med varandra?
- Varför tror ni att manusförfattarna ibland låter karaktärerna prata tigrinya trots att pjäsen framförs för en publik i Sverige?
- Vad kunde ni förstå i de tigrinyspråkiga scenerna även om ni inte förstod själva orden? Hur förmedlades betydelsen?

- Hur förhåller sig Henok respektive Kibbe till språket?
- Hur förändrar karaktärerna sitt sätt att prata beroende på vem de talar med? Varför tror ni att människor gör så?
- Hur kan sättet en person pratar på påverka hur intelligent, trovärdig eller hotfull personen uppfattas?
- På vilka sätt kan språk ge en person makt? Vem får exempelvis makt när en person måste tolka eller översätta åt en annan?
- Vad menar vi när vi säger att någon talar "korrekt svenska"? Vem bestämmer vad som räknas som korrekt?
- Vad händer när Henok behärskar myndighetssvenska bättre än sin pappa?
- Vilka fördelar och svårigheter kan det innebära att kunna växla mellan flera språk och sociala koder?
- På vilka sätt kan språk både skapa gemenskap och stänga människor ute?

Klass, arbete och löftet om ett bättre liv

Negus var ingenjör i hemlandet men säger att hans diplom inte betyder något i Sverige och arbetar istället som taxichaufför 13 timmar om dagen, sex dagar i veckan. Nigisti arbetar inom äldreomsorgen, men säger att hon har ett ytterligare, oavlönat, jobb. Samtidigt stöttar familjen sina släktingar ekonomiskt. Pengar är en konstant underström i manuset.

- Vad betyder arbete för Negus och Nigisti, och varför verkar det vara både en källa till stolthet och frustration?
- På vilka sätt motsvarar familjens liv i Sverige de förväntningar Nigisti och Negus verkar ha haft? Och på vilka sätt gör det inte det?
- Hur synliggörs familjens ekonomi genom rekvisita, kläder och vardagliga handlingar snarare än genom det karaktärerna säger?
- Vad händer med en människas identitet när hennes utbildning eller yrkesstatus förlorar sitt värde?
- Varför har föräldrarna så stor tilltro till utbildning? Varför verkar Kibbe inte dela den?
- I en scen säger Negus "Det är dyrt att vara fattig i Sverige". Vad menar han med det?
- Vid ett tillfälle säger Nigisti att hon har två jobb: ett med lön, ett utan. Vad menar hon? Vilket oavlönat arbete krävs för att familjen ska fungera, och vem utför det?
- Hur skiljer sig föräldrarnas och barnens syn på möjligheterna att ta sig framåt i samhället?
- Vad betyder egentligen "att lyckas" för de fyra familjemedlemmarna?
- Hur mycket kan en människa påverka sitt eget liv – och hur mycket påverkas av omständigheter runt omkring?
- Hur skulle ni beskriva familjens klassresa? På vilka sätt har de fått det bättre och på vilka sätt har de förlorat status eller möjligheter?

Vem lyssnar – organisering, politik och maktlöshet

Föreställningens fyra huvudkaraktärer är alla frustrerade över sin situation men svarar helt olika på den. Henok tror på organisering, manifestationer och opinionsbildning. Kibbe betraktar mycket av det som meningslöst eftersom han inte tycker att något förändras. Föräldrarna verkar övertygade om att hårt arbete och att ligga lågt ska ta dem framåt.

- Vad hoppas Henok uppnå genom sin aktivism?
- Varför tror han på organisering?
- Vad kan föreningar och lokala rörelser göra som enskilda människor har svårare att åstadkomma? Vilken betydelse kan de få i ett område som Husby?
- Drivs Henok mest av idealism, ilska, gemenskap eller status? Eller något annat?
- Varför verkar Kibbe tycka att Henoks metoder är meningslösa?
- Vad krävs, utöver rätten att rösta, för att människor ska uppleva att de faktiskt har politiskt inflytande?
- Varför kan vissa människor ha större politiskt inflytande än andra trots att varje röst väger lika tungt på valdagen?
- Vad händer när man slutar tro att de vanliga vägarna fungerar?
- Vilken roll kan protester och demonstrationer spela i en demokrati? Var går gränsen för vilka metoder som är legitima?
- Vilka delar av Kibbes kritik mot Henok respektive Henoks kritik mot Kibbe tycker ni är mest träffande?
- Varför tror ni att Negus reagerar som han gör av att se Henok på tv?

Vad utlöser ett upplopp?

Trots att pjäsen heter *Upploppet* ägnas mycket tid åt att skildra sådant som fanns redan innan våldet briserade: arbetslöshet, fattigdom, bristande tilltro till polisen, politisk hopplöshet, nedskärningar, känslan av att inte höra hemma och familjens interna konflikter.

- Varför tror ni att föreställningen ägnar så mycket tid åt familjens vardag innan själva upploppet bryter ut?
- Om dödsskjutningen var själva "gnistan" som fick elden att ta fart, vilket "bränsle" fanns redan innan? Vad i pjäsen visar att konflikterna hade byggts upp under längre tid?
- Ser ni någon skillnad i förklaringarna till våldet som Henok, Kibbe, föräldrarna, medierna och polisen ger? Vilka? Vad tror ni att de skillnaderna beror på?
- Vad är skillnaden mellan att försöka förstå varför Kibbe deltar i våldet och att försvara hans handlingar?

Vems berättelse räknas?

I mycket av den forskning som gjorts kring Husbykravallerna framkommer att politiker, polisen och andra myndigheter hördes mest i mediebevakningen, medan Husbybor hördes minst. Det väcker frågan: vem får definiera ett händelseförlopp?

- Vilka får beskriva Husby och berätta vad som händer under upploppet i pjäsen? Vilka perspektiv får mindre utrymme?
- Varför betraktas polisen ofta som en naturlig faktakälla?
- Hur påverkar det vår bedömning av en källa att personen själv är direkt berörd av det som har hänt?
- Hur kan en journalistisk text bestå av korrekta fakta och ändå ge en missvisande helhetsbild?
- Vad händer om en plats nästan bara syns i medier när något går fel?
- Varför vill Henok synas i medierna?
- Vem får vara individ och vem blir representant för en hel grupp?
- Vilken skillnad är det mellan de verkliga arkivbilderna och det som skådespelarna gestaltar? Vilken av dem upplever ni som mest sann?

Sociala medier

Under Husbykravallerna var sociala medier fortfarande ganska nya i Sverige. Studier visar att bilder och filmer användes för att sprida alternativa versioner av vad som skedde och för att väcka opinion kring polisens agerande. Samtidigt framkommer det i intervjuer med unga från området att dokumentationen också kunde ge en slags status: genom att lägga upp sina filmer och bilder på sociala medier kunde man visa att man varit på plats, mitt i händelsernas centrum. Idag utgör sociala medier en ännu större del av vardagen.

- Vilka olika roller kan den som filmar en konflikt få: vittne, journalist, aktivist, deltagare eller något annat? Kan rollerna överlappa?
- Hur förändras människors beteende när de vet att de filmas?
- Vilka möjligheter ger sociala medier människor att dokumentera händelser och göra sina röster hörda? Vilka risker finns när samma plattformar kan förstärka rykten, gruppträck eller våld?
- Hur tror ni situationen 2013 hade sett annorlunda ut med dagens TikTok, Snapchat och livesändningar?

När tilliten brister – polis, våld och ansvar

I mycket av den forskning som har gjorts om Husbykravallerna beskriver intervjupersonerna hur de påverkats av tidigare erfarenheter av identitetskontroller, visiteringar och vad de uppfattade som diskriminerande bemötande. Under själva oroligheterna återkommer dessutom berättelser om misslyckade försök till kommunikation mellan boende, medborgarvärdar och polis.

- Hur används ljud och ljus för att gestalta polisen och upploppet? Hur påverkar det vår bild av konflikten?
- Hur ser Henok på polisen redan innan upploppet?
- Hur ser Negus på polisen i början? Förändras hans syn under pjäsens gång?
- Vad krävs för att människor ska lita på polisen?
- Vad händer om polisen inte litar på människorna i ett område?
- Vilket ansvar har en polis att behålla lugnet i en konflikt, och skiljer det sig från det ansvar som andra människor har? Varför?
- Vad innebär det att staten har rätt att använda våld i vissa situationer?
- När kan den rätten förlora legitimitet i människors ögon?
- Vem bär ansvar för att en konflikt eskalerar om flera parter bidrar?

Bröder – manlighet och sårbarhet

Henok och Kibbe retas, konkurrerar, försöker styra varandra och blir våldsamma mot varandra – samtidigt som de hela tiden försöker skydda den andre.

- Hur använder skådespelarna kroppsspråk och fysisk kontakt för att visa både aggression och kärlek mellan bröderna?
- Vem är egentligen storebror i relationen?
- När och hur försöker bröderna skydda varandra? Finns det någon skillnad mellan hur de gör det?
- Varför har de så svårt att lyssna på varandra?
- Vad betyder respekt för Kibbe respektive Henok? Hur skiljer sig deras syn åt?
- Hur visar bröderna kärlek utan att säga att de älskar varandra?
- När används skämt för att slippa prata om något allvarligt?
- Vilka föreställningar om manlighet och respekt präglar Henok, Kibbe och Negus? Hur märks de när männen känner sig förödmjukade eller maktlösa?
- Hur liknar Negus sina söner mer än han själv vill erkänna?

Vad förändras?

Husbykravallerna var omvälvande, men vad förändrades egentligen? Enligt Negus var det allt och inget på samma gång.

- Är Negus kommentar pessimistisk, realistisk eller humoristisk? Varför tror ni att familjen skrattar åt den?
- Varför tror ni att pjäsen slutar med en fråga istället för ett svar?
- Vad har förändrats för familjen och i Husby? Och vad verkar enligt karaktärerna fortfarande vara sig likt?
- Vilka följder får Henoks politiska arbete respektive Kibbes revolt? Vem av dem lyckas bäst med det han försöker uppnå?
- Vilken av bröderna har förändrats mest?
- Vad krävs för att vi ska kunna säga att en samhällsförändring faktiskt har ägt rum? Kan små eller ofullständiga förändringar vara betydelsefulla?
- Hur tolkar ni slutet – som hoppfullt, pessimistiskt eller något däremellan? Vad i själva iscensättningen får er att tolka det så?
- Jämför familjen runt bordet i början och slutet. Vad är sig likt? Vad är annorlunda?

Övningar

Som ett komplement till diskussionsfrågorna följer här förslag på ett antal övningar som kan genomföras i klassrummet. Anpassa dem efter behov och rådande förhållanden.

1. Karaktärens karta

Klassen kan delas in i fyra grupper där varje grupp får ansvar för Henok, Kibbe, Nigisti eller Negus. Sedan kan eleverna – under rubrikerna *Vad vill personen?*, *Vad är personen rädd för?*, *Vad känner personen ansvar för?* samt *Vad tycker personen att andra inte förstår?* – skriva ned karaktärernas kännetecken och drivkrater. Efteråt kan grupperna jämföra sina karaktärer, se hur de skiljer sig åt, diskutera huruvida det finns konflikter där flera karaktärer har rätt på samma gång och fundera kring vad som skulle behövas för att de bättre skulle förstå varandra.

2. Två generationer – två Sverige

Ena halvan av klassen samlar sådant som Sverige representerar för föräldrarna, andra halvan sådant Sverige representerar för sönerna. Vad sammanfaller? Vad skiljer sig?

3. Vägar till förändring

Dela in klassen i grupper och ge dem en lista på handlingar:

- Rösta
- Skriva en insändare
- Kontakta en politiker
- Starta en förening
- Namninsamling
- Demonstration
- Strejk
- Civil olydnad
- Skadegörelse
- Våld mot människor

Istället för att bara rangordna dem från "bra" till "dåliga" får eleverna bedöma dem utifrån fyra frågor:

- Är det lagligt?
- Kan det påverka snabbt?
- Kan många delta?
- Kan andra människor skadas?

Sedan kan klassen fundera på vilka metoder som Henok respektive Kibbe väljer, och varför.

4. En person – flera språk

Välj Henok eller Kibbe. Gör sedan en tabell:

Med	Hur pratar personen?	Varför?
Föräldrarna		
Brodern		
Kompisar		
Polisen		
Journalisten		

Diskutera sedan om eleverna själva använder olika språk, dialekter eller tonlägen i olika sammanhang.

5. Vem får ordet?

Ge eleverna 100 tänkta sekunder av en nyhetssändning.

De ska fördela dem mellan:

- Polis
- Ungdomar som deltagit
- Andra Husbybor
- Politiker
- Lokala föreningar
- Forskare
- Räddningstjänst

Efteråt får eleverna motivera sina val: Varför gavs vissa människor mer tid än andra? Vilken källa eller aktör tycker eleverna är mest trovärdig? Vem tror de att publiken litar mest på? Är det samma sak?

Upploppet – Intervju med Simon & Murre

Upploppet är skriven av Simon Matiwas och Murre Gondag, som växte upp tillsammans i Husby. Ämnet ligger dem nära, men är samtidigt laddat, och rymmer långt fler nyanser än de som syntes i medierapporteringen.

Hur föddes idén till *Upploppet*?

Murre: Det är ett ämne vi alltid har velat skriva något om. Men vi bollade fram och tillbaka kring vilken form det skulle ta. En film? En tv-serie? Vi marinerade det länge, men till slut beslöt vi oss för att göra det med Stadsteatern här i Husby, för att kunna ha öronen mot marken och få in de rätta perspektiven.

Simon: Själva upploppet var ett fenomen, och en pjäs som handlar om det skulle kunna gå i vilken riktning som helst. Vi valde att koncentrera det hela till en berättelse om en familj, det kändes som rätt slags ingång för att kunna ta sig an det större ämnet.

Er förra pjäs, *8 kvadrat*, angränsade också till det politiska, men den här gör det på ett mer explicit sätt. Hur har det varit att ta sig an ett sådant explosivt ämne?

Murre: Det har varit stimulerande eftersom mycket av problematiken som fanns då är tio gånger värre nu. SD hade nyligen kommit in i riksdagen, men det var fortfarande ett litet parti, till skillnad från nu. Hade upploppet hänt idag tror jag att svaret hade varit betydligt hårdare. Det hade inte varit till de demonstrerandes fördel, om man säger så. Den här berättelsen behövs definitivt.

Simon: Men samtidigt, Husby har vuxit lika mycket som SD. Husby har kommit så långt sedan upploppet. Vi har skolor, vi har fritidsgårdar, vi har teatern, torget är bättre utrustat. Folk håller ihop och folk fortsätter att kämpa mot orättvisor. Den aspekten är viktig att få med också.

Med tanke på ämnet och att många kanske kommer in med förutfattade meningar kring vem som hade rätt och fel, vad har varit viktigt för er att få fram i manuset?

Simon: Vi skjuter åt alla håll i den här pjäsen. Vi skildrar föräldrar som har det tufft för att de jobbar hela dagarna och därför inte kan ha koll på sina barn. Att de tvingas leva på autopilot leder till att problematiken susar förbi dem, vilket gör att de inte hinner höra sina barn och förstå att Sverige inte är så perfekt som de kanske tror. Den äldsta sonen Henok har bra tankar men är samtidigt naiv. Lillebrorsan Kibbe är mer ignorant och har svårt att sätta ord på sina känslor, men sitter samtidigt på vissa sanningar. Jag tror och hoppas att många hittar delar att skratta till men även känner sig träffade. Vi har varken velat demonisera eller glamorisera någon.

Murre: Jag tror att publiken kommer att känna igen sig. Men ibland kommer de känna igen sig i mamman, ibland i lillebrorsan, och så vidare. Saker är inte svartvita.

Det har gått mer än tio år sedan upploppet ägde rum, och många av de elever som kommer att se pjäsen har inget eget minne av det. Vad hoppas ni att de ska ta med sig av föreställningen?

Murre: Precis, många av kidsen som kommer att titta på föreställningen har kanske bara hört om upploppet via någon TikTok-reel eller ett klipp från någon gammal nyhetssändning. Jag hoppas att pjäsen ska väcka frågor hos dem: varför skedde det, vad blev effekterna, hur upplevdes situationen av de som var med om den? Historiskt har vi kunnat se att en positiv utveckling kan födas ur något negativt, men ska det destruktiva verkligen krävas först? Måste man verkligen bli irriterad och börja jiddra för att någon ska ta en på allvar?

Simon: Det är lättare än vad man tror att ta sönder och krossa allt. Men sedan ska det som har raserats byggas upp igen, och där ligger den stora utmaningen. Vi tog mycket inspiration från det när vi skrev pjäsen: känslan av att allt förändras och att inget ändras på samma gång.

Hur minns ni själva händelserna?

Simon: Vi var mitt i smeten precis som de allra flesta i området. Många, även vi, minns det som att vi fick bära många hattar. Vi var studenter och med i organisationen Megafonen. Men samtidigt var vi väldigt nära några av de som kastade sten, så vi fick verkligen uppleva en mix.

Den blandningen av roller fick inte särskilt mycket utrymme medialt. Tvärtom framgick istället en förenklad bild där invånarna i Husby ofta porträtterades som antingen enbart positiva eller destruktiva krafter. Var det något ni själva upplevde?

Murre: Verkligen, vi delades in i två fack: antingen var vi stenkastare som ville förstöra eller goda krafter som ville göra skillnad. Men Husby var fullt av folk som var varken eller, eller både och. Folk som bara bodde där, som jobbade, hämtade sina barn på dagis, gick på fotbollsträningar. Men för många journalister och även polisen verkade invånarna flyta samman. Många av poliserna som kom dit med sina batonger och sköldar blev inringda från olika städer, de hade aldrig tidigare satt sin fot i Husby men skulle plötsligt försöka få ordning på situationen.

Simon: Närpolisverksamheten hade urholkats i Husby och konsekvensen blev att dialogen mellan polisen och lokalinvånarna försämrades eller försvann. När vi var unga fanns det alltid en eller två poliser i området som vi hade vuxit upp med. Relationen var inte problemfri, det fanns någon form av hatkärlek där, men man hade mycket hellre pratat med någon av dem än de fullt utrustade kravallpoliser som i många fall inte ens svarade på tilltal.

Murre: När de debatterade upploppet på SVT bjöd de inte in ett enda Husbybarn. Det blev den klassiska: de pratade om oss, inte med oss. Det fanns så många nyanser som gick förlorade i rapporteringen, och som vi har velat belysa i den här pjäsen.

En av karaktärerna, Henok, skildras som rätt idealistisk och har, åtminstone till en början, en stark tro på att det går att genomföra förändring på "rätt sätt" Var det så ni själva kände när ni gick med i Megafonen?

Murre: 100 procent, man har varit på så många demonstrationer, höjt så många flaggor, gått i så många första maj-tåg. Man har stått utanför polishuset och demonstrerat utanför stadsdelsnämnden. Man har gått på möten, varit ung, optimistisk och hungrig på att skapa förändring. Man har haft förslag på vad som kan förbättras och vad som kan rustas upp. Men ingenting hände. Ingen ville lyssna.

Med bilbränderna och stenkastningen kom dock uppmärksamheten. Och plötsligt riktades hela Sveriges kameror och mikrofoner mot Husby.

Murre: Det blev någon form av bekräftelse på att Husbybor var tvungna att bränna ner sin egen ort för att bli hörda.

Simon: Eftersom många föräldrar inte kunde svenska så bra blev det upp till barnen att uttala sig. Det innebar mycket press för en grupp 20-åringar att försöka hantera så stora och svåra frågor.

Har ni några tips till de som ser den här pjäsen och kanske själva blir intresserade av att skriva om något som de har varit med om? Hur ska de bära sig åt?

Murre: Dels kan de gå en manusutbildning, exempelvis ska Stadsteatern dra igång en sådan under året. Dels gäller det att bara sätta igång, att faktiskt sätta sig och skriva.

Simon: Ett annat tips är att verkligen äga sin upplevelse och sin berättelse. Strukturen kommer senare. Vi visste länge inte ens att vi kunde skriva teater, vi visste bara att vi kunde skriva om oss själva. Men det fungerar som utgångspunkt. Vi vill inspirera ungdomarna, men jag vill gärna ha kritik från dem också. Jag vill att de ska känna: "vi kan göra det här bättre, ni är gamla, vi vet hur det ser ut idag." Jag vill att de ska ta vidare stafettpinnen.

Jobba vidare med tematiken

***Athena* av Romain Gavras**

I den franska filmen *Athena* från 2022 dör en ung pojke under oklara omständigheter vilket får hans tre äldre bröder att hamna på olika sidor i den konflikt som bryter ut mellan ungdomar och polis i bostadsområdet Athena. Filmen berör flera av samma teman som *Upploppet*: syskonskap, polis, utanförskap, politisk frustration, våld och olika sätt att reagera på upplevda orättvisor. Se filmen och jämför framför allt brödernas olika vägval med Henoks och Kibbes.

***Yani* av Nora Khalil**

Nora Khalils ungdomsroman *Yani* från 2022 följer ett kompisgäng i Botkyrka under deras sista termin i nian. När en av vännerna riskerar att utvisas försöker gruppen tillsammans göra något åt situationen. Boken tar upp vänskap, språk, identitet, framtidsdrömmar, politiskt engagemang och hur det är att växa upp i ett område som ofta beskrivs av människor utifrån. Jämför ungdomarnas sätt att försöka påverka sin situation med Henoks och Kibbes olika syn på förändring.

***Ainaziz* av The Latin Kings**

Hiphopgruppen The Latin Kings var tidiga med att beskriva livet i förorten och har gjort många låtar som knyter an till frågor som diskuteras i *Upploppet*. Lyssna exempelvis på *Ainaziz* från deras tredje skiva *Mitt kvarter* (2000) och fundera på hur gruppen beskriver deras relation till polisen. 26 år har gått sedan låten släpptes – har förhållandet mellan lokalbor och polisen förändrats? Varför? Varför inte?

***Les Misérables* av Ladj Ly**

I den franska filmen *Les Misérables* från 2019 får en polis som är ny i området följa med två mer erfarna kollegor på patrull i Montfermeil utanför Paris. Ett ingripande mot en grupp ungdomar eskalerar och fångas på film av en pojke med drönare. Precis som *Upploppet* handlar filmen om relationen mellan polis och lokalbefolkning, om förtroende och makt och om vem som får bestämma vilken version av en händelse som blir den allmänt accepterade.

***The Hate U Give* av Angie Thomas**

I Angie Thomas ungdomsroman *The Hate U Give* från 2017 blir sextonåriga Starr vittne till hur hennes obehövade barndomsvän skjuts ihjäl av en polis. Starr rör sig samtidigt mellan två olika världar: det huvudsakligen svarta och fattiga område där hon bor och den välbärgade skola hon går i. Boken handlar bland annat om polisvåld, protester, klass, rasism, kodväxling och kampen om vem som får berätta vad som egentligen har hänt. Den går därför att koppla till både Henoks politiska engagemang och Kibbes känsla av att behöva leva "två liv varje dag".